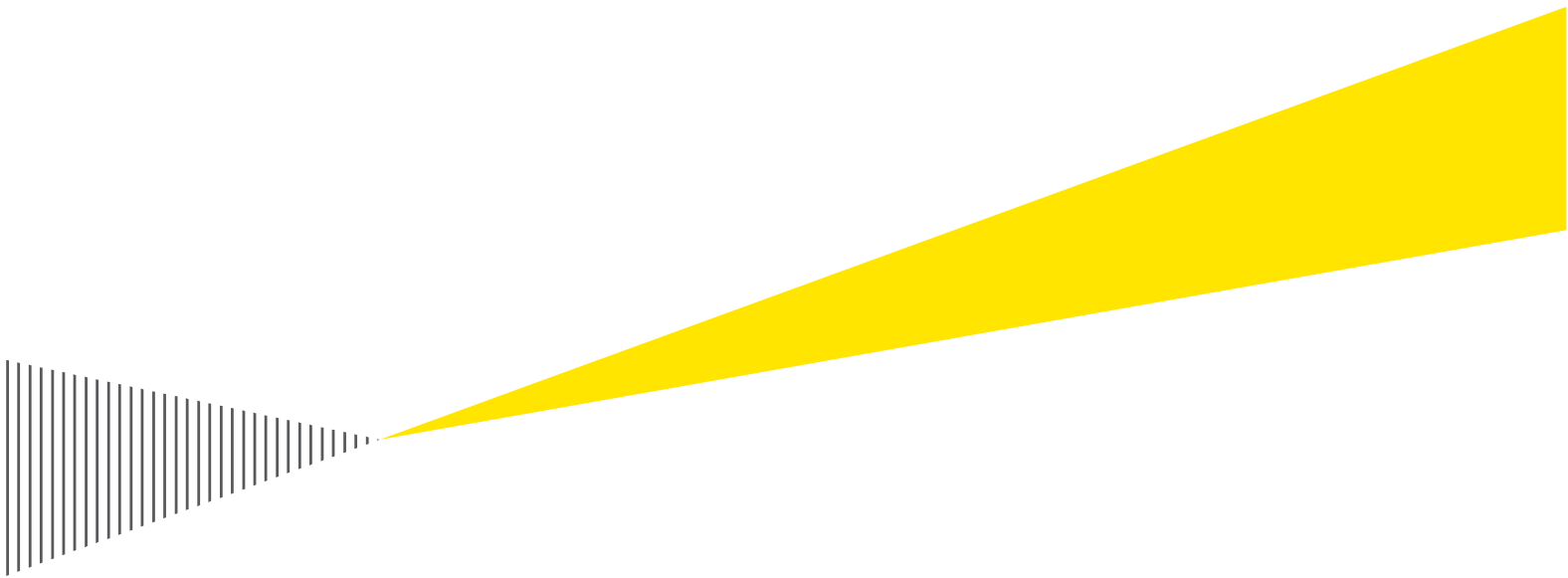

Storstockholms brandförsvär

Granskning av styrning och uppföljning rörande
kvalitet

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Genomförande	3
2.4. Revisionella utgångspunkter	3
3. Styrning	4
3.1. Process för framtagande och revidering av handlingsprogram	4
3.2. Indikatorer och aktiviteter för att uppnå målen	4
3.3. Riskinventering och -analys inom respektive uppdrag	6
4. Samverkan	8
5. Uppföljning och återrapportering.....	9
5.1. Uppföljning av verksamheten ur olika perspektiv	9
5.2. Återrapportering till direktionen.....	10
6. Svar på revisionsfrågor	11
Källförteckning	12
Bilaga 1 – förbundets indikatorer 2020	13

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av förbundets förtroendevalda revisorer genomfört en övergripande granskning av styrning och uppföljning rörande kvalitet. Granskningen syftar till att bedöma om det föreligger en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll med avseende på kvalitet i förbundets verksamhet.

Vår sammantagna bedömning är att förbundet till stor del arbetar på ett ändamålsenligt sätt rörande styrning och uppföljning av kvalitet i verksamheten, men ett antal utvecklingsområden noteras.

Det finns en strukturerad och dokumenterad process för hur handlingsprogrammet tas fram samt omsätts i verksamhetsplan och aktivitetsplaner på enhetsnivå. Vi noterar dock att det varierar hur levande aktivitetsplanerna blir på enhetsnivå. Flera målnivåer och uppdrag samt snäva tidsramar för framtagande av aktivitetsplanerna medför en risk att enheter "bockar av" planen, men att den inte blir avsett verktyg för uppföljning och verksamhetsutveckling. Uppföljningen av verksamhetsplanen sker även manuellt i flera led, vilket medför en del dubbelarbete inom organisationen. Vi bedömer att ett tydliggörande av processen och mallarna för hur handlingsprogram och verksamhetsplan bryts ner i organisationen bör övervägas.

Vidare bedömer vi att förbundet delvis arbetar ändamålsenligt i sin riskinventering och – analys inom respektive uppdrag. Bedömningen grundar sig i att förbundet har ett i allt väsentligt ändamålsenligt arbete avseende riskanalysarbetet utifrån lagen om skydd mot olyckor (LSO). Riskanalys rörande interna verksamhetsrisker inför framtagande av internkontrollplan har dock inte skett under 2020, vilket är en brist.

Förbundet samverkar via avtal, överenskommelser och andra former med ett stort antal aktörer. Det har inte framkommit något i granskningen som tyder på att samverkan brister inom ramen för förbundets uppdrag.

Uppföljning av förbundets verksamhet sker på flera olika nivåer. Uppföljning och utvärdering rörande operativa insatser sker enligt lagstiftning och riktlinjer från MSB. Samtidig verksamhet följs upp genom de indikatorer som inkluderas i handlingsprogram och verksamhetsplan samt kvalitativa beskrivningar av genomförda aktiviteter. Återrapporteringen till direktionen bedöms vara tillräcklig, med undantag för att arbetet med intern kontroll inte behandlats under året.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar vi direktionen att:

- ▶ Tillse att processen för hur verksamhetsplanen bryts ner till olika nivåer i organisationen tydliggörs, så att denna får avsett genomslag hos chefer och medarbetare. Överväg om ett IT-stöd kan underlätta hanteringen av styr- och uppföljningsdokumentation, samt bidra till en enhetlighet och integrering av olika typer av uppföljning (i den mån det är lämpligt).
- ▶ Säkerställ att riskanalys, internkontrollplan och tillhörande uppföljning hanteras i enlighet med förbundets process för intern kontroll.
- ▶ Prioritera utvecklingsarbetet för att renodla och löpande utvärdera målstruktur och relevans i indikatorer, samt hur kvalitativ analys ska komplettera kvantitativa mått i uppföljningen.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) ska, inom förbundets geografiska område, bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Verksamheten inriktas utöver räddningsinsatser mot förebyggande arbete i form av kommunikationsinsatser, utbildning och rådgivning samt tillsyn. Förbundet svarar i sitt uppdrag för 1,4 miljoner människors trygghet. Genom samarbetsavtal svarar förbundet för larm och ledning av räddningsinsatser i totalt 25 kommuner i Uppland, Västmanland, delar av Södermanland och på Gotland.

Utifrån det fleråriga handlingsprogrammet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, tar förbundet fram årliga verksamhetsplaner som rymmer både centrala mål från handlingsprogrammet, kvalitetsmål samt utvecklingsmål.

Med utgångspunkt från en övergripande riskanalys för 2020 har förbundets revisorer beslutat att genomföra en övergripande granskning av styrning och uppföljning, med inriktning mot kvalitetsfrågor i verksamheten.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma huruvida det föreligger en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll med avseende på kvalitet i förbundets verksamhet.

I granskningen har följande revisionsfrågor besvarats:

- ▶ I vilken utsträckning finns en ändamålsenlig process för framtagande och revidering av handlingsprogram enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor?
- ▶ I vilken utsträckning har förbundet utvecklat relevanta indikatorer, nyckeltal och aktiviteter i förhållande till beslutade mål?
- ▶ Hur arbetar förbundet systematiskt med riskinventering och -analys med utgångspunkt från gällande uppdrag?
- ▶ I vilken utsträckning har räddningstjänsten en väl fungerande samverkan med andra förbund, kommuner och övriga relevanta aktörer?
- ▶ I vilken utsträckning finns erforderliga nyckeltal för uppföljning av verksamheten ur olika perspektiv, exempelvis kostnad per insats samt rörande personalens säkerhet? Genomförs intervjuer och/eller enkäter som en del i uppföljningen för att fånga verksamheternas förutsättningar?
- ▶ I vilken utsträckning är återrapporteringen till direktionen tillräcklig vad gäller bedriven verksamhet?

2.3. Genomförande

Granskningen grundas på intervjuer och dokumentstudier (se källförteckning). Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakgranska rapporten. Slutsatser och bedömningar ansvarar EY för.

2.4. Revisionella utgångspunkter

- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
 - Gällande handlingsprogram
- Kommunallagen (2017:725)
- Verksamhetsplan och budget 2020

3. Styrning

3.1. Process för framtagande och revidering av handlingsprogram

Enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) ska ett handlingsprogram fastställas vart fjärde år. Programmets syfte är, förutom att utgöra ett politiskt styrdokument för förbundets verksamhet, att ge information till enskilda och samhällsaktörer om förbundets arbete. Utöver detta ska det kunna utgöra ett av flera underlag för statens tillsyn av förbundets medlemskommuner enligt LSO.

Strukturen i verksamhetsplanen för 2020 har sin utgångspunkt i handlingsprogram 2016–2019 som fastställdes av direktionen 2015-11-24 och gäller från och med 1 januari 2016. Handlingsprogrammet har prolangerats i två omgångar för att innefatta 2020 och även 2021.

Arbetet med handlingsprogram 2022–2023 fortgår och förväntas gå på remiss under juni månad 2021. Det ska sedan antas av direktionen under hösten och börja gälla den 1 januari 2022. Utifrån förändringar i lagstiftningen och i väntan på riktlinjer för utformningen av framtida handlingsprogram (som ges ut av MSB¹) följer förbundet arbetet för att därefter göra en bedömning av hur dessa kan komma att påverka framtida handlingsprogram.² Ett arbete återstår således under våren 2021, när samtliga direktiv för handlingsprogrammets utformning finns på plats.

Det finns en dokumenterad arbetsprocess för framtagande av det nya handlingsprogrammet under 2020 och 2021. Här framgår arbetet med en ny riskbild, inriktningar och mål på ett övergripande plan, avdelningarnas arbete, referensgrupp och ledningsgrupp samt dialog med medlemskommunerna. Av intervjuerna framkommer att tidplanen är något försenad, men att arbetet annars löpt på enligt plan. Tf. avdelningschef för analys och inriktning är projektledare för arbetet.

Av intervjuerna framkommer att processen på ett övergripande plan fungerar väl, men att det är en komplex process med många involverade aktörer. Strukturen kan tydliggöras ytterligare enligt intervjuade, för att underlätta arbetet framgent.

3.2. Indikatorer och aktiviteter för att uppnå målen

Verksamhetsplanen tillsammans med budget är den gemensamma basen för att genomföra och uppnå intentionerna i handlingsprogrammet. Förbundet ska använda indikatorer för att mäta måluppfyllelsen där det är möjligt. På enhetsnivå omsätts mål och uppdrag i aktivitetsplaner. Nedan ses de olika typer av mål, uppdrag och indikatorer som används 2020³. De två första centrala målen är formulerade utifrån kraven i LSO.

Tabell 1: Överblick över förbundets mål, uppdrag och indikatorer i verksamhetsplan 2020

Centralt mål	Kvalitetsmål	Uppdrag	Typer av indikatorer för måluppfyllelse
SSBF verkar förebyggande mot olyckor och stärker de enskildas förmåga att själva förebygga och agera	2 kopplade kvalitetsmål och ett utvecklingsmål	7 uppdrag och 7 utvecklingsuppdrag	10 indikatorer med tillhörande mått för 2020. Av 10 mått saknar 4 ett kvantifierat målvärde för året.

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

² Riksdagen beslutade 21 oktober 2020 om förändringar i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Förändringarna innebär bland annat en förtydligad styrning av kommunernas verksamhet, bl.a. genom en utökad föreskriftsrätt för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). MSB får genom förändringarna även utökade befogenheter att under vissa förutsättningar prioritera och fördela resurser.

³ För lista över samtliga indikatorer se bilaga 1.

SSBF är förberett för att snabbt och effektivt ingripa när de enskilda inte själva kan hantera en olycka	2 kopplade kvalitetsmål och ett utvecklingsmål	9 uppdrag och 5 utvecklingsuppdrag	6 indikatorer med tillhörande mått för 2020. Av 6 mått saknar 1 kvantifierat målvärde för året.
SSBF är en attraktiv arbetsgivare, med rätt kompetens och god arbetsmiljö, som har engagerade medarbetare		4 uppdrag	3 indikatorer med tillhörande mått för 2020. För indikator avseende medarbetarenkät noteras att det "mätts 2019".
SSBF minskar negativ miljöpåverkan och bidrar till en mer hållbar utveckling		4 uppdrag	4 indikatorer med tillhörande mått och målvärde för 2020.
SSBF är tillgängligt för de enskilda och en efterfrågad aktör i samhället		3 uppdrag	1 indikator till med tillhörande mått och målvärde 2020.
SSBF nyttjar sina resurser effektivt och har en god ekonomisk hushållning		6 uppdrag	1 indikator med två mått och tillhörande målvärde 2020.

Målformuleringarna i *handlingsprogrammet* har till stora delar invånarfokus och är därför inte knutna till förbundets organisatoriska indelning eller specifika aktiviteter. Dessa målformuleringar återfinns i förbundets *verksamhetsplan*. De sex centrala målformuleringarna i handlingsprogrammet utgör rubriker i verksamhetsplanen.

- För de två *centrala målen* "SSBF verkar förebyggande mot olyckor och stärker de enskildas förmåga att själva förebygga och agera" och "SSBF är förberett för att snabbt och effektivt ingripa när de enskilda inte själv kan hantera en olycka" finns kvalitetsmål som har ett invånarperspektiv.
- *Utvecklingsmålen* anger inriktningen för att bidra till att de centrala målen uppnås och att förbundets förmåga utvecklas. Dessa grundar sig i genomförda risk- och förmågestudier. Utvecklingsmålen beskriver en förändring som ska ske i SSBF:s förmågor och har i vissa fall ett mer internt fokus.

Indikatorerna utgörs av en blandning av resultatmått, effektmått och processmått (genomförda aktiviteter). Indikatorerna upplevs överlag värdefulla, men intervjuade lyfter att de kan utvecklas för att bli mer träffsäkra rörande effekter. Tillgång till adekvat statistik varierar mellan olika verksamhetsgrenar och att mäta det förebyggande arbetet med kvantitativa mått har en inbyggd svårighet. Här behövs kompletterande kvalitativa analyser, vilket är ett utvecklingsområde enligt intervjuade. Ett exempel är det fokus som finns på larmtider och ledtider, som kräver en analys av orsakerna till olika hanteringstider – inte minst där olika aktörer har rådighet över olika delar.

Av intervjuerna framkommer att det bitvis varit svårt på olika nivåer i organisationen att skilja på målnivåer och uppdrag vid uppföljningarna. Det har även varit en snäv tidplan för att ta fram aktivitetsplaner på enhetsnivå, vilket i vissa fall medfört att dessa "bockats av", utan att de blivit genomarbetade och förankrade.

Det framkommer i granskningen att målstrukturen utifrån handlingsprogrammet ska ses över, för att förenkla. Tanken är att det ska bli färre målnivåer och att kvalitetsmål samt utvecklingsmål ska slås samman till lokala mål, för att tydliggöra den röda tråden. Målen i verksamhetsplanen ska också i större utsträckning bli inåtriktade mot förbundets verksamhet. Färre mål och uppdrag ska leda till större fokus på att kunna mäta effekter av arbetet.

3.3. Riskinventering och -analys inom respektive uppdrag

Förbundets räddningstjänstkoncept togs fram under 2015, med syfte att förtydliga grunderna för räddningstjänstverksamheten, tydliggöra motiv till den nuvarande verksamhetens utformning och sätta utvecklingsinriktningar för framtiden. Under 2016 togs på motsvarande sätt ett riskhanteringskoncept fram som utgör grund för förbundets förebyggande arbete.

Under 2019 genomfördes en genomgripande riskanalys som underlag inför handlingsprogram 2021-2023 (som sedan förskjutits till 2022). Riskanalysen identifierar och beskriver de övergripande huvuddragen kring risker för olyckor som kan leda till räddningsinsats inom förbundets geografiska ansvarsområde. Detta uppnås genom att presentera och analysera statistik som åskådliggör olyckors förekomst, frekvens och karaktär, samt inventera och presentera objekt och förhållanden som medför risk för sällanhändelser. I vissa fall presenteras en trolig framtida samhällsutveckling med dess förväntade påverkan på riskerna.

Vi har tagit del av ett utkast till den riskanalys som ska ligga till grund för det kommande handlingsprogrammet.⁴ Här framgår att förbundets intention är att förstå riskbilden, snarare än att försöka kvantifiera och jämföra risker mot varandra. Detta då de händelser som kräver räddningsinsatser skiljer sig stort; mellan oljeutsläpp till explosioner eller brist på brandvatten i skärgården. Förbundet har därför valt att gå igenom och göra en syntes av den viktigaste kunskap som finns inom organisationen; bland annat från forskning, internt arbete med olycksutredningar och lärande från olyckor, statistik från händelserapporter 2017-2019 och statliga utredningar.

Riskbilden som förbundet arbetar med spänner bredare än de krav som ställs utifrån LSO. Intervjuade lyfter fram att det finns flera otydligheter utifrån olika lagstiftningar och ansvar. Handlingsprogrammen skiljer sig också åt nationellt mellan räddningstjänster. Vad som avser en tillräcklig förmåga inom vissa områden har inte tydligt definierats – om det exempelvis avser egen förmåga inom förbundet eller räcker med ett avtal finns med annan aktör. Förmåga och kapacitet skiljer sig stort mellan olika förbund och räddningstjänster. Riskanalys 2020 inbegriper samhällsbilden på ett tydligare sätt än den som genomfördes 2019, enligt intervjuade.⁵

Av intervjuerna framkommer att det finns ett mer etablerat arbetssätt för att identifiera och värdera frekventa olyckstyper än så kallade "sällanhändelser", exempelvis en översvämning, skogsbrand eller annan händelse som kräver en större insats från förbundet. Dessa sällanhändelser kan skilja sig i både typ och omfattning, och värderingen av dessa risker blir central för att ha en rimlig dimensionering av verksamheten. Men i avsaknad av statistik för dess förekomst och förutsättningar, blir värderingen mer av en kvalificerad uppskattning. Det saknas nationella ramar för hur räddningstjänstverksamheter ska ta sig an denna del av riskanalysen, vilket är en utmaning enligt intervjuade. Detta ska behandlas mer utförligt utifrån den nya lagstiftningen samt föreskrifterna från MSB som väntas under våren.

En ytterligare aspekt att hantera i riskanalysarbetet är de olika typer av samhällsviktig verksamhet som finns inom förbundets geografiska område. Här sker riskvärderingar på olika nivåer. Det är inte främst risk för liv, men för stora samhällsstörningar. Intervjuade lyfter fram att vissa objekt är svåra att få grepp om. Beroende på typ av verksamhet så kan de även ha egna resurser i viss mån och förväntas ha kontroll över dessa aspekter själv.

Förutsättningarna för att riskvärdera vissa objekt är inte heller helt tydliga och ramarna för vad en insats får inbegripa skiljer sig från objekt till objekt, vilket gör riskvärderingen komplex. Det har förekommit incidenter på senare tid som väckt frågor om vad förbundet kan och inte

⁴ Denna benämns riskanalys 2020.

⁵ Förbundet gör ingen specifik riskanalys utifrån lagen om extraordinära händelser, detta ligger på respektive kommun att samordna med förbundet.

kan göra, exempelvis vid brand på en ambassad (där området tillhör annan stat än Sverige och annan lagstiftning gäller).

Intervjuade lyfter att arbetsprocessen för riskanalysen fungerar, men att strukturen kan tydliggöras (helst utifrån nationella ramar).

Det har inte genomförts någon förbundsövergripande riskanalys för 2020 inom ramen för internkontrollarbetet.

4. Samverkan

Storstockholms brandförsvaret har ett stort antal samverkansformer och avtal med andra räddningstjänster och organisationer. Vidare finns ett antal överenskommelser avseende gränslös räddningstjänst och nyttjandet av samhällets samlade resurser. Nedan listas de mest centrala samverkansformerna.⁶

Tabell 2: Översikt över förbundets olika samverkansformer

Typ av samverkan	Samverkansparter
Samverkansavtal avseende larm och ledning (det vill säga att de utalarmeras från SSBF:s räddningscentral)	• Brandkåren Attunda • Räddningstjänsten Norrtälje • Räddningstjänsten Gotland • Räddningstjänsten Enköping/Håbo • Räddningstjänsten Sala/Heby • Uppsala brandförsvaret
Avtal om direktutalarmering (dvs att parterna får larma ut varandras resurser)	• Södertörns brandförsvarsförbund
Avtal om nationella förstärkningsresurser (delar av SSBF:s resurser står till statens förfogande mot ersättning)	• Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2 stycken) • Sjöfartsverket • Kustbevakningen
Avtal om resurssamverkan (SSBF:s resurser stöttar andra vid vissa typer av insatser)	• Region Stockholm (HLR, Bärhjälp, SPIS) • Räddningstjänsterna i regionen (Räddningsdykare) • Räddningstjänsterna i regionen (krishanteringsstöd) • Räddningstjänsterna i regionen (gemensam hantering av förmåga kring CBRN-E)⁷ • Södertörns brandförsvarsförbund (deras lättskumsförmåga, deras skyttar för acetylenlångsflaskor)⁸
Avtal om utalarmering (dvs avtal med staten om 112)	• SOS Alarm
Avtal om restvärdesräddning	• Trafikverket (om att vidta åtgärder i samband med trafikolyckor för att sanera vägbanor etc. så att trafiken kommer igång snabbt igen) • Försäkringsbolag (om att vidta åtgärder i samband med bränder för att minska skadorna på hus och byggnader, påbörja ventilering, stoppa läckor som uppstår i samband med bränder etc. för att minska egendomsskadorna)
Övrig samverkan	• Transportstyrelsen (samverkan kring förbundets UAV (drönare) och tillgång till luftrum etc.) • Polismyndigheten (tät samverkan kring ett antal olyckstyper, exempelvis terrorattacker, för att på bästa sätt gemensamt hantera dessa. Därutöver t.ex. samverkan på skadeplats, gemensamma övningar m.m.) • Försvarsmakten ((tät samverkan kring resurser för exempelvis skogsbränder) • Tre bostadsbolag (avtal om att gemensamt finansiera brandinstruktörer i syfte att nå fler målgrupper, sprida budskap, sprida information, sprida kunskap i och kring Järvafältet och därigenom minska antalet bränder)

⁶ Listan ska inte ses som en komplett redogörelse.

⁷ CBRNE är den internationella förkortningen för Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosive och används vid beskrivning av verksamhet inom området skadliga kemikalier, allvarliga smittämnen, radioaktiva ämnen, nukleära ämnen och explosiva ämnen.

⁸ Beskjutning är en metod för att oskadliggöra brandpåverkade acetylenlångsflaskor.

Utöver ovan nämnda samverkansformer stöttar förbundet löpande sina medlemskommuner på olika sätt, där formerna varierar mellan kommunerna. Vidare finns samverkan med Naturvårdsverket kopplat till miljöhänsyn i samband med räddningsinsatser, samt med Försvarshögskolan kopplat till utbildningar och utveckling av förbundets räddningsledningssystem.

Av intervjuerna framkommer att den breda samverkan som förbundet har generellt sett beskrivs välfungerande, framförallt den operativa samverkan avseende gränslös räddningstjänst. Inom ramen för denna samverkan har förbundet tillgången till resurserna inom 90 brandstationer, varav 26 är förbundets egna.⁹

I flera frågor rörande insatser vid sällanhändelser krävs samverkan mellan flera aktörer och där förbundet inte ensamt har rådighet. Genom de avtal som finns om nationella förstärkningsresurser, kan förbundets resurser samnyttjas mot ersättning. Avtalen och ersättningar varierar mellan olika statliga myndigheter.

Ett utvecklingsområde beskrivs vara ökad samverkan i vissa frågor där räddningstjänsten är rådgivande, såsom i samhällsbyggnadsprocessen.

5. Uppföljning och återrapportering

5.1. Uppföljning av verksamheten ur olika perspektiv

Uppföljning avseende verksamhetsplan sker tertiälvist och rapporteras till direktionen i form av tertiärrapporter och verksamhetsberättelser. De mått som används för uppföljning är de som ingår i verksamhetsplanen (se fullständig lista i bilaga 1). Härutöver följer förbundet forskning och gör jämförelser med andra förbund för att följa upp och utvärdera verksamheten.

Uppföljningen aggregeras från enhetsnivå till respektive avdelning, som sammanställer och rapporterar till den sammantagna delårs- och årsrapporteringen. Bedömning av måluppfyllelse sker genom färgkoderna grönt, gult och rött. Här gör respektive enhets- och avdelningschef egna bedömningar utifrån den rapportering som inkommer. Det finns ingen instruktion avseende hur den sammantagna måluppfyllelsen ska bedömas. Däremot diskuteras måluppfyllelsen i ledningsgruppen för att säkerställa en samsyn rörande de avvägningar som görs. Uppföljningen av verksamhetsplanen sker manuellt i flera led, vilket medför en del dubbelarbete inom organisationen.

Uppföljning av operativa insatser sker enligt ramar i LSO och direktiv från MSB. När en räddningsinsats är avslutad ska den enligt LSO undersökas. Detta för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Dessa undersökningar kallas olycksutredningar. Den lägsta formen av olycksutredning är formuläret *händelserapport* med fördefinierad frågeställningar från MSB. Samtliga räddningsinsatser och andra insatser ska dokumenteras i en händelserapport. Här inkluderas samtal i olika former med medarbetare och chefsfunktioner.

Utöver händelserapport kan *utökade olycksutredningar* genomföras för att klarlägga olyckshändelsen ytterligare. Det finns en riktlinje från 2019 som specificerar hur och när de olika formerna för undersökning ska användas.¹⁰ Utifrån genomförda insatser kan även särskilt samtalsstöd erbjudas medarbetare vid behov.

⁹ Här inräknas även förbundets räddningssvårn.

¹⁰ Exempel på händelser som kan leda till en utredning inkluderar: olyckor där människor omkommer eller skadas svårt, oklarheter i insatsens genomförande, händelser som leder till ett ansträngt läge

För *avvikelsehantering och förbättringsförslag* inom förbundet används IT-systemet R(IA), vilket också fungerar som en löpande uppföljning. Det finns även egen planering och uppföljning för bland annat förbundets utbildningsverksamhet.

Den enkät som främst används inom förbundet som ett led i att följa upp verksamheten och bedöma måluppfyllelse är medarbetarenkäten, som genomfördes 2020 och dessförinnan 2017. Härutöver sker även årlig enkät rörande det systematiska arbetsmiljöarbetet.

5.2. Återrapportering till direktionen

Direktionen har under året haft 6 sammanträden. Under året har bland annat ett antal nya styrdokument behandlats, rekrytering av ny förbundsledare, arbetsgången rörande det nya handlingsprogrammet, uppföljning av verksamhetsplan i tertiäl 1 (juni) och tertiäl 2 (oktober). Vi noterar att internkontrollfrågor inte behandlats i direktionen under året.

Vid tidpunkten för granskningen har årsredovisningen inte behandlats av direktionen.

6. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfråga	Svar
1. I vilken utsträckning finns en ändamålsenlig process för framtagande och revidering av handlingsprogram enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor?	I allt väsentligt avseende år 2020. Ett arbete återstår under 2021. Det finns en strukturerad och dokumenterad process för framtagande av ett nytt handlingsprogram i enlighet med lagstiftning och de föreskrifter som väntas våren 2021.
2. I vilken utsträckning har förbundet utvecklat relevanta indikatorer, nyckeltal och aktiviteter i förhållande till beslutade mål?	Delvis. Bedömningen grundar sig i att det finns en strukturerad och dokumenterad process för hur handlingsprogram omsätts i verksamhetsplan med tillhörande mått och aktivitetsplaner. Däremot framkommer det att aktivitetsplanerna på enhetsnivå riskerar att bli dokument som "bockas av" snarare än verktyg i uppföljning och verksamhetsutveckling. Här bedömer vi att en översyn av processen bör övervägas, för att styrdokumentet ska få avsett genomslag. Se även svar på fråga 5.
3. Hur arbetar förbundet systematiskt med riskinventering och -analys med utgångspunkt från gällande uppdrag?	Vi bedömer att förbundet har ett systematiskt och tillräckligt riskanalysarbete utifrån LSO. Det har inte genomförts någon förbundsövergripande riskanalys ur internkontrollperspektiv under 2020, vilket är en brist.
4. I vilken utsträckning har räddningstjänsten en väl fungerande samverkan med andra förbund, kommuner och övriga relevanta aktörer?	I allt väsentligt. Det har inte framkommit något i granskningen som tyder på att samverkan brister. Framförallt den operativa samverkan avseende gränslös räddningstjänst beskrivs vara välfungerande.
5. I vilken utsträckning finns erforderliga nyckeltal för uppföljning av verksamheten ur olika perspektiv, exempelvis kostnad per insats samt rörande personalens säkerhet? Genomförs intervjuer och/eller enkäter som en del i uppföljningen för att fånga verksamheternas förutsättningar?	Delvis. Det finns ett flertal indikatorer och nyckeltal som används inom förbundet för att både mäta processer, resultat av aktiviteter och även effekter. Det framkommer i granskningen att ett större fokus på effekter efterfrågas, vilket är ett pågående arbete inom förbundet. Vidare genomförs jämförelser med liknande verksamheter för att följa upp kvalitet. Utöver indikatorer sker flera olika typer av kvalitativ uppföljning för att fånga verksamheternas förutsättningar och insatser. Intervjuer/samtal med medarbetare och en förbundsövergripande medarbetarenkät är delar i denna uppföljning.
6. I vilken utsträckning är återrapporteringen till direktionen tillräcklig vad gäller bedriven verksamhet?	Återrapporteringen till direktionen bedöms vara tillräcklig, med undantag för att internkontrollarbetet inte behandlats under året.

Stockholm den 27 januari 2021

Anja Zetterberg
Certifierad kommunal revisor
EY

Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Förbundsdirektör
- ▶ Stabschef
- ▶ Tf. avdelningschef, analys och inriktning
- ▶ Avdelningschef, ledning och samverkan
- ▶ Avdelningschef, räddningsavdelningen
- ▶ Enhetschef, Kista brandstation
- ▶ Enhetschef, Kungsholmens brandstation

Dokument:

- ▶ Verksamhetsplan och budget 2020
- ▶ Verksamhetsplan och budget 2021
- ▶ Reglemente för direktionen för kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär, fastställd av medlemskommunerna, 2018-03-28
- ▶ Förbundsordning för kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär, fastställd av medlemskommunerna, 2018-03-28
- ▶ Aktivitetsplan 2020, Kista brandstation
- ▶ Aktivitetsplan 2020, RC Mitt samt enhet ledning
- ▶ Aktivitetsplan 2020, Kungsholmen brandstation
- ▶ Internkontrollplan 2019, godkänd av direktionen den 11 juni 2019
- ▶ Sammanträdesprotokoll direktionen 2020
- ▶ Tertialrapport 2, 2020
- ▶ Riktlinje olycksutredning, 2019-05-29
- ▶ Exempel på händelserapport, fördjupad händelserapport och olycksutredning nivå 3, 2018-2020
- ▶ Tertialrapport 2, Kista brandstation
- ▶ Årsredovisning, Kista brandstation
- ▶ Exempel på avvikelserapport samt förbättringsförslag, utdrag ur R(IA)
- ▶ Riskanalys 2019
- ▶ Utkast riskanalys 2020
- ▶ Handlingsprogram 2016-2019

Bilaga 1 – förbundets indikatorer 2020

SSBF verkar förebyggande mot olyckor och stärker de enskildas förmåga att själva förebygga och agera		Mått	Målvärde/ indikator 2020
Utvärdering efter genomförd brandskyddsutbildning	Deltagarnas nöjdhet med brandskyddsutbildningen		Minst 3,7 (av 4)
Antal genomförda brandskyddsutbildningar	Antal från medlemskommunerna/övriga		Volym, efterfrågestyrt
Företagarnas nöjdhet med myndighetsutövningen (Insikt)	NKI (Öppna jämförelser)		Minst bibehålla NKI för respektive kommun.
Tillsyn utifrån upprättad tillsynsplan	Antal och andel tillsynsbesök som föranlett åtgärd		Volym
Biträda polisen och andra myndigheter vid utredning av olyckor	Antal och andel utfärdade sakkunnigutlåtanden, vittnesmål		Enligt efterfrågan
Antal genomförda olycksutredningar	Antal		Behovsstyrt
Inkomna remisser från andra myndigheter inom SSBF:s uppdragsområde ska besvaras inom tre veckor (21 dagar).	Andel inkomna remisser som besvarats inom tre veckor		90 %
Under verksamhetsåret ska samtliga sotningsobjekt kontrolleras enligt tidsfrist	Antal genomförda brandskyddskontroller		100 %
Under verksamhetsåret ska samtliga objekt sotas/rengöras enligt tidsfrist	Antal genomförda sotningar		100 %
Beslut om tillstånd av brandfarlig och explosiv vara ska i "normala/okomplicerade" ärenden fattas inom tre veckor efter inkommen ansökan med komplett underlag. Vid komplexa ärenden ska beslut meddelas inom föreskrivna tre månader.	Andel "normala/okomplicerade" ärenden som besvarats inom tre veckor		100 %
	Andel komplexa ärenden som besvarats inom tre månader		100 %

SSBF planerar och genomför sin räddningsinsats så att hjälpen till enskilda påbörjas så snabbt som möjligt vid varje enskild olycka.		Mått	Målvärde/ indikator 2020
Medianen av responstiden ska minska.	Medianen av responstiden ska minska Källa: Öppna jämförelser		Mediantiden av responstiden ska bibehållas eller minska.
Responstiden vid brand eller brandtillbud i byggnad, drunkning och trafikolycka ska understiga 13 minuter i 90 % av fallen.*	Andel olyckor där responstiden understiger 13 minuter**		90 %
- Responstiden vid olyckor ska dock inte överstiga 20 minuter på platser med fast vägförbindelse.	Andel olyckor där responstiden understiger 20 vid fast vägförbindelse		100 %
- Responstiden vid olyckor ska dock inte överstiga 60 minuter på öar utan fast vägförbindelse.	Andel olyckor där responstiden understiger 60 minuter på öar utan fast vägförbindelse		100 %

SSBF är en attraktiv arbetsgivare, med rätt kompetens och god arbetsmiljö, som har engagerade medarbetare.	Mått	Målvärde/indikator 2020
SSBF ska vara en attraktiv arbetsgivare som attraherar nya medarbetare och utvecklar redan anställda medarbetare.	Arbetsgivarindex (AVI)	120 operativa 130 icke-operativa
	Hållbart medarbetarindex/ medarbetarenkät	Mäts 2019
Sammansättningen av SSBF:s medarbetare ska spegla samhällets sammansättning utifrån kompetensbehovet.	Jämställdhetsindex (JÄMIX)	115 operativ pers. 130 icke-operativ
Den fysiska och psykiska hälsan hos SSBF:s medarbetare ska öka. Riskerna för arbetsskador ska beaktas och förebyggas.	Sjukfrånvaro- och arbetsskadestatistik.	Sjuktal: Lägre eller lika med 2017
	Hälsoindex	105 operativ pers. 120 icke-operativ

SSBF minskar negativ miljöpåverkan och bidrar till en mer hållbar utveckling	Målvärde/indikator 2020
Extern revision i enlighet med kraven i Svensk Miljöbas	Godkänd enligt revision och erhåller miljödiplom
Utbildningskvot miljöutbildning	100 %
CO2 från energi och transporter (ton)	Lägre än föregående år
Andel egna upphandlingar där miljökrav följs upp	100 %

Mål	Mått	Målvärde 2020
SSBF är tillgängligt för de enskilda och en efterfrågad aktör i samhället	Respektive kommuns NKI-resultat, jmf. med föregående mätning	Minst bibehållas

Mål	Mått	Målvärde 2020
SSBF nyttjar sina resurser effektivt och har en god ekonomisk hushållning.	Prognossäkerhet	+/- 2 %
	Självfinansieringsgrad om minst 100 %	100 %